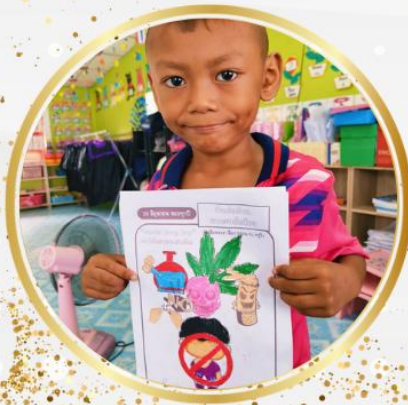

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice

การใช้นิทานส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสมอง EF ของเด็กปฐมวัย
ในการป้องกันและแก้ปัญหาหาเสพติดในชีวิตประจำวัน
โดยใช้ SMART EF KIDS MODEL

นางสาววาสนา ส่างาม
ตำแหน่งครู
วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต ๑

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบเสนอผลงานวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางสมอง (Executive Functions : EF) เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาหาเสพติดในสถานศึกษา ในระดับปฐมวัย ของนางสาววาสนา สง่างาม ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑ ชื่อผลงานที่นำเสนอครั้งนี้คือ การใช้นิทานส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสมอง EF ของเด็กปฐมวัยในการป้องกันและแก้ปัญหาหาเสพติดในชีวิตประจำวัน โดยใช้ SMART EF KIDS Model ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินการในปีการศึกษานี้

ผู้จัดทำขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน รวมถึงบุคลากรในโรงเรียนทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดทำนวัตกรรม จนสำเร็จได้ด้วยดี ข้าพเจ้าหวังอย่างยิ่งว่ารายงานเล่มนี้จะ เป็นประโยชน์แก่เด็กระดับชั้นปฐมวัยและเป็นประโยชน์ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการประเมินผลการคัดเลือกผลงานนวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมการใช้นิทานส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสมอง EF ของเด็กปฐมวัยในการป้องกันและแก้ปัญหาหาเสพติดในชีวิตประจำวัน โดยใช้ SMART EF KIDS Model ในระดับปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑

นางสาววาสนา สง่างาม
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะครูชำนาญการ

สารบัญ

คำนำ	หน้า
สารบัญ	ก
รายงานชื่อผลงาน	๗
๑.ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรม	๑
๒.จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน	๒
๒.๑ วัตถุประสงค์ของผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	๒
๒.๒ เป้าหมายของผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	๒
๓.กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน	๒
๓.๑ การออกแบบผลงาน/นวัตกรรม	๒
๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินงานตามกิจกรรม	๓
๔. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
๕.ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๖
๗. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ	๖
๗.๑ การเผยแพร่	๖

แบบการนำเสนอผลงาน/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระดับปฐมวัย (สำหรับครูผู้สอน)

ชื่อผลงาน : การใช้นิทานส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสมอง (Executive Functions : EF) ของเด็กปฐมวัย

ในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในชีวิตประจำวัน โดยใช้ SMART EF KIDS Model

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน : นางสาววาสนา สง่างาม

ตำแหน่ง : ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

สังกัด/ โรงเรียน : โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน

สังกัด : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต ๑

๑. ความสำคัญของผลงานนวัตกรรม หรือวิธีปฏิบัติที่นำเสนอ

จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง สมองของเด็ก เป็นสมองที่สร้างสรรค์และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมองประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการและสิ่งแวดล้อม สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน เป็นช่วงเวลาที่สมองส่วนหน้ากำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นรากฐานสำคัญสำหรับความสำเร็จในอนาคต EF สำหรับเด็กปฐมวัย ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Functions) เป็นทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตของเด็ก ทักษะเหล่านี้ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ การพัฒนา EF ตั้งแต่วัยเด็กจะช่วยวางรากฐานสำหรับการเรียนรู้ การปรับตัว และการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในอนาคต

การป้องกันปัญหาเสพติดในสังคมเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย การเสริมสร้างทักษะการทำงานของสมองส่วนหน้า หรือ EF (Executive Functions) นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก EF เป็นชุดของกระบวนการทางความคิดที่ช่วยให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และหลีกเลี่ยงการกระทำที่เป็นอันตราย เช่น การใช้ยาเสพติด การพัฒนา EF ผ่านการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น นิทาน ซึ่งเป็นสื่อที่มีพลังในการสอนเรื่องคุณธรรม การควบคุมอารมณ์ และการตัดสินใจ จะช่วยเสริมสร้างพื้นฐานของการป้องกันปัญหาเสพติดในอนาคต (พรรณทิพย์ ศิริวรรณ, ๒๕๖๒๑) การพัฒนาทักษะ EF ผ่านนิทานเป็นแนวทางที่นักวิชาการหลายคนเห็นว่ามีประสิทธิภาพสูงในการเสริมสร้าง การคิดเชิงวิเคราะห์ การควบคุมตนเอง และการรับรู้ผลกระทบจากการกระทำ การเล่านิทานช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกการคิดไตร่ตรอง การจดจ่อกับเนื้อหา และการเชื่อมโยงเรื่องราวในนิทานกับชีวิตจริง นิทานที่ออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะ EF ด้านการป้องกันยาเสพติด จะต้องมุ่งเน้นเรื่องการควบคุมตนเอง การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการพึ่งพาเสพติดในอนาคต (สุภาพร เกียรติเชิดชู, ๒๕๕๙)

๒. จุดประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

๒.๑ วัตถุประสงค์ของผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

- เพื่อให้เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน เรียนรู้ที่จะยังคิดก่อนทำ มีความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งล่อลวงหรือแรงกดดันจากเพื่อน ไม่กระทำสิ่งที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง เช่นการใช้ยาเสพติด
- เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน มีความสามารถในการตัดสินใจ เลือกสิ่งที่ดีและปลอดภัย สามารถแยกแยะได้ระหว่างพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน พร้อมเรียนรู้วิธีการปฏิเสธสิ่งที่ไม่ควรทำ เช่นการหลีกเหลี่ยงบุหรืหรือเหล้า
- เพื่อให้เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน มีความสามารถในการวางแผนและจัดการกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เรียนรู้วิธีการรับมือกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและ หลีกเหลี่ยงการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม

๒.๒ เป้าหมายของผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

เชิงปริมาณ

- เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒,๓ โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน จำนวน ๑๓ คน สามารถแสดงความสามารถในการควบคุมอารมณ์และยังคิดในสถานการณ์ที่มีสิ่งล่อลวง ร้อยละ ๘๐
- เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒,๓ โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน จำนวน ๑๓ คน สามารถตัดสินใจและเลือกพฤติกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่อาจเสี่ยง ร้อยละ ๘๐
- เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒,๓ โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน จำนวน ๑๓ คน สามารถวางแผนและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหลังจากฟังนิทาน ร้อยละ ๘๐

เชิงคุณภาพ

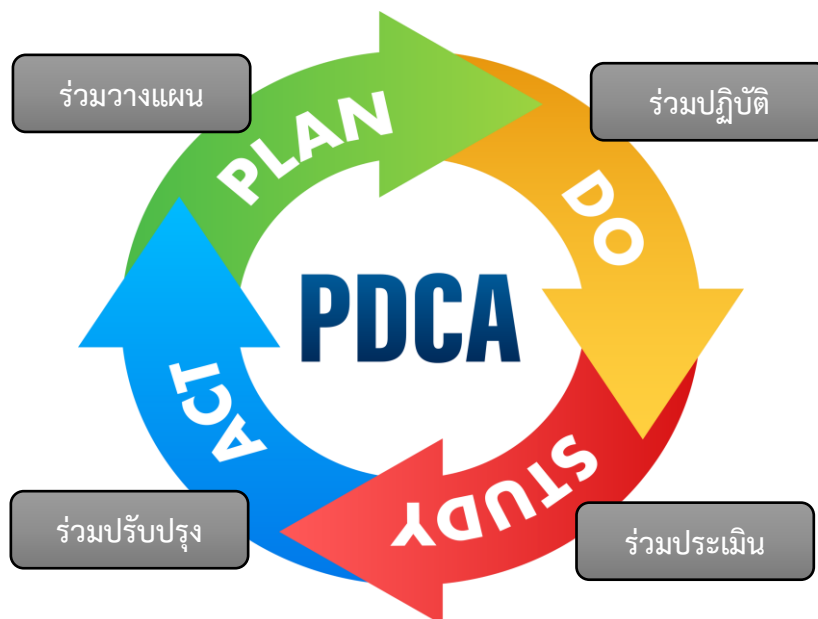
เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒,๓ โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน จำนวน ๑๓ คน มีทักษะทางสมอง (Executive Functions : EF) ของเด็กปฐมวัยในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในชีวิตประจำวัน โดยใช้ SMART EF KIDS Model อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๑ การออกแบบผลงาน/นวัตกรรม

- (๑) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๘ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- (๒) เขียนแผนการจัดประสบการณ์นิทานส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสมอง EF ของเด็กปฐมวัย
- (๓) สร้างแบบประเมิน
- (๔) นำไปทดลองใช้กับนักเรียน 5 หน่วย
- (๕) ศึกษาผล เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

กระบวนการ PDCA คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ 4 ขั้นตอน (Plan-Do-Check-Act) นำมาใช้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ ๑ Plan วางแผน

- วางแผนใช้สื่อนิทานเพื่อสอนเด็กเกี่ยวกับผลกระทบของยาเสพติด โดยใช้ EF ในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ ๒ Do ปฏิบัติ

- นำนิทานเข้าสู่ชั้นเรียนและดำเนินกิจกรรมการสอนโดยการอ่านนิทานเกี่ยวกับยาเสพติดและพูดคุยกับเด็กเพื่อกระตุ้นการคิดและตั้งคำถาม

ขั้นตอนที่ ๓ Check ตรวจสอบ

- ตรวจสอบว่าการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมและความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

ขั้นตอนที่ ๔ Act การพัฒนา ปรับปรุง

- หากผลการสอนออกมาดี นำแนวทางการใช้นิทานมาพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทาง Best Practice หากผลลัพธ์ยังไม่เป็นไปตามคาด ควรปรับปรุงวิธีการเล่านิทานหรือสื่อที่ใช้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินงานตามกิจกรรม

“SMART EF KIDS Model” นวัตกรรมการพัฒนาทักษะสมอง EF เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหายาเสพติดในเด็กปฐมวัย

S – Self-control : ฝึกหยุด คิด และควบคุมตนเอง

M – Mindfulness : ฝึกสติ รู้เท่าทันอารมณ์

A – Active Learning : เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

R – Reasoning : ฝึกคิด วิเคราะห์เหตุ-ผล และเลือกทางที่ปลอดภัย

T – Teamwork : ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่นและขอความช่วยเหลือ

EF – Executive Functions : พัฒนาทักษะสมองที่ใช้กำกับตนเอง

๑. Self-control (การควบคุมตนเอง)

การพัฒนาทักษะ EF : เด็กสามารถยั้งคิด และควบคุมตนเองเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าเมื่อมีการล่อลวงให้ใช้ยาเสพติดโดยใช้สร้างสถานการณ์จำลอง

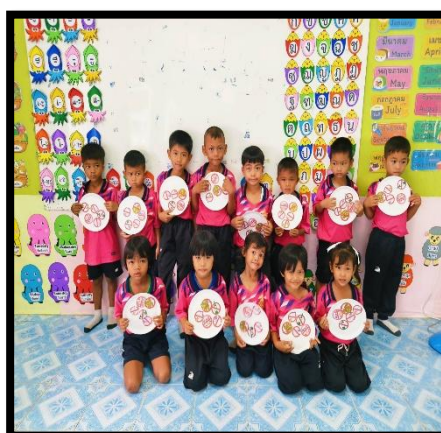
๒. Mindfulness (การฝึกสติ รู้เท่าทันอารมณ์)

การพัฒนาทักษะ EF: เด็กมีภาวะการตระหนักรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะอย่างตั้งใจ โดยสังเกตความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของตนเองในขณะนั้นด้วยใจที่เป็นกลางโดยการฟังนิทานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๓. Active Learning (เรียนรู้ผ่านการเล่นและลงมือทำ)

การพัฒนาทักษะ EF : เด็กลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๔. R – Reasoning (ฝึกคิด วิเคราะห์เหตุ-ผล และเลือกทางที่ปลอดภัย)

การพัฒนาทักษะ EF: เด็กฝึกใช้เหตุผล คิดวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีตรรกะ และประเมินความเสี่ยงเพื่อเลือกหนทางที่ปลอดภัยและถูกต้องที่สุดในการแก้ปัญหาเฉพาะตัว

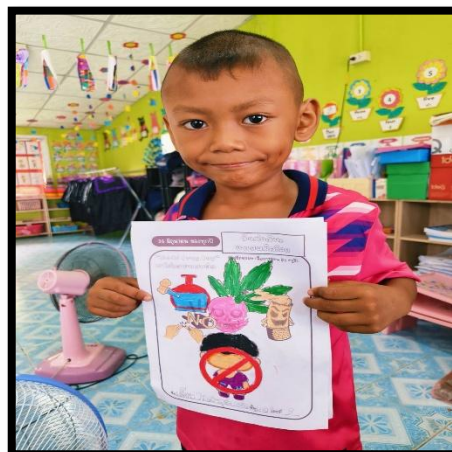
๕. Teamwork (การทำงานเป็นทีม)

การพัฒนาทักษะ EF: เด็กๆร่วมมือ ประสานงาน และแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

๖. EF – Executive Functions : (พัฒนาทักษะสมองที่ใช้กำกับตนเอง)

เด็กควบคุมตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล และสามารถจัดการณ์สถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม

การพัฒนาทุกสถานการณ์โดยใช้ “SMART EF KIDS Model” ซึ่งเป็นโมเดลเฉพาะในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชื่อมโยงผ่านนิทานจะช่วยเพิ่มความสนใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ SMART EF KIDS Model สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะ EF ในเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมต่างๆ ซึ่งช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีความสามารถในการป้องกันปัญหาเสพติดในอนาคต

๔. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

การใช้ SMART EF KIDS Model ผ่านการฟังนิทานและกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ EF ช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการควบคุมตนเอง การตัดสินใจที่ดี และการวางแผนแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้เด็กสามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประโยชน์ของการใช้ SMART EF KIDS Model และนิทานในการส่งเสริมทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัยในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด เด็กฝึกหยุด คิด และควบคุมตนเอง ฝึกสติ รู้เท่าทันอารมณ์ เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและลงมือทำ ฝึกคิด วิเคราะห์เหตุ-ผล และเลือกทางที่ปลอดภัย ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่นและขอความช่วยเหลือพัฒนาทักษะสมองที่ใช้กำกับตนเอง

๕. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ผู้บริหารให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีในการจัดกิจกรรมทั้งด้านงบประมาณและให้ขวัญกำลังใจเป็นอย่างดี เพื่อส่งเสริมต่อการพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการดีขึ้น ครูมีความพร้อมและตั้งใจที่จะนำประสบการณ์การทำงานมาพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นครูมีความพร้อมในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมเด็กปฐมวัยให้ความสนใจและร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือ ผ่านการลงมือทำจริง ปฏิบัติจริง สามารถวางแผนเป็นลำดับขั้นตอน คิดวิธีการได้หลากหลายรูปแบบ และสามารถแก้ไขปัญหาระหว่างการเรียนได้อย่างเหมาะสม

๗. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

- (๑) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางไลน์กลุ่ม ห้องเรียนอนุบาลปีที่ ๒ - ๓
- (๒) เผยแพร่ผลงานใน Facebook โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน
- (๓) เผยแพร่ผลงานลงใน Facebook ส่วนตัว
- (๔) เผยแพร่ผลงานกับเพื่อนครู หรือบุคคลอื่นที่

ลงชื่อ..........ผู้เสนอผลงาน

(นางสาววาสนา สง่างาม)

โรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน

ลงชื่อ..........ผู้รับรอง

(นางสาวงามจิตร์ สมงาม)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะมะหนองกระจาน

โรงเรียนบ้านตะหมกหนองกระจาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต ๑